

Podkarpacki Zespół Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego

Wyniki planowania odmian w doświadczeniach porejestrowych w województwie podkarpackim

Rzepak jary

2023

mgr Mirosław Helowicz
Dyrektor SDOO Przecław

Stacja Koordynująca PDO w województwie podkarpackim
Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Przecławiu
39 – 320 Przecław
tel. 17 5813194

Opracował :
mgr inż. Maciej Hołowacz

Informacja zawiera wyniki plonowania odmian w doświadczeniach prowadzonych w województwie podkarpackim w ramach Porejstrowego Doświadczalnictwa Odmianowego.

Kolejność odmian przyjęto według grup (odmiany populacyjne i odmiany mieszańcowe

LOZ – odmiana zalecana do uprawy na obszarze województwa

F₁ – odmiana mieszańcowa

wzorzec – średnia plonowania wszystkich badanych odmian

CCA – Odmiana z Katalogu Unijnego

kk- odmiana tolerancyjna na kiłę

Publikacja chroniona prawem wydawcy; każda reprodukcja całości lub jej części
wymaga zgody wydawcy

Wydawca: SDOO Przecław
druk: SDOO Przecław

Uwagi ogólne

Rzepak jary charakteryzuje się mniejszą popularnością w porównaniu do rzepaku ozimego. Najlepszym przedplonem dla rzepaku jarego są rośliny okopowe, a szczególnie ziemniaki, a także rośliny pastewne i przemysłowe, z wyłączeniem roślin krzyżowych. Rzepak jary w przypadku gleb pszennych może być również uprawiany po zbożach. Nie zaleca się uprawy tej rośliny po buraku cukrowym (rośliny kapustowate są żywicielami mątwika burakowego), jak również po wymarznętym rzepaku ozimym. Rzepak jary charakteryzuje się większą niż rzepak ozimy wrażliwością na występowanie chorób czy szkodników. Zbyt wczesne siewy, w związku z występującymi niskimi temperaturami, mogą w znacznym stopniu opóźnić wschody i wyrównanie roślin oraz wpływać na zwiększenie ryzyka porażenia przez zgorzel siewek. W zależności od regionu kraju optymalny termin siewu rzepaku jarego przypada w końcu marca lub na początku kwietnia. Forma jara rzepaku wymaga dobrych gleb i udaje się najlepiej w rejonach o zwiększonej ilości opadów w okresie wegetacji. Według danych Głównego Inspektoratu PIORiN, w roku 2022 zakwalifikowano zaledwie 18,7 ha plantacji nasiennych, tylko dwóch krajowych odmian rzepaku jarego Gustaw i Fantom. W roku 2023 do Krajowego rejestru nie wpisano żadnej odmiany rzepaku jarego, natomiast na wniosek zachowujących, cztery odmiany (Delight, Fenja, Lennon i Turner). Aktualnie zarejestrowanych jest 12 odmian, 7 populacyjnych i 5 mieszańcowych. Wśród nich jest 7 odmian krajowych i 5 zagranicznych. Wpisane do Krajowego rejestru odmiany wykazują zróżnicowanie ważniejszych cech wartości gospodarczej, takich jak plon nasion oraz jego jakość, a także wczesność, wysokość roślin, odporność na wyleganie oraz porażenie przez zgniliznę twardzikową i czerń krzyżowych.

W województwie podkarpackim w ramach PDO w 2023 roku prowadzono doświadczenia polowe z rzepakiem jarym w dwóch miejscowościach. Badano 11 odmian w Skołoszowie; na glebach dobrych i w Nowym Lublińcu na glebach lekkich. Ze względu na duży błąd statystyczny w doświadczeniu w Nowym Lublińcu, doświadczenie zostało zdyskwalifikowane i wyniki z tego punktu nie są włączone do publikacji. Doświadczenia założono w oparciu o metodykę opracowaną przez COBORU, na jednym poziomie agrotechniki w trzech powtórzeniach

Wyniki doświadczeń

W Skołoszowie doświadczenie założono w II dekadzie kwietnia. Warunki po siewie nie były dobre. Wielkość i rozkład opadów, przygruntowe przymrozki obniżyły jakość wschodów. Dostateczna ilość wody w okresie kwitnienia miała wpływ na wzrost i rozwój roślin. Opady deszczu w fazie kwitnienia przyczyniły się do dobrego, a nawet nadmiernego uwilgotnienia gleby. Zanotowano 11 dni z opadem deszczu. Suma opadów wynosiła 132,6 mm. Jednocześnie intensywne opady deszczu pochodzenia burzowego, z opadem gradu spowodowały nieznaczne uszkodzenia liści i łuszczyń oraz wyleganie roślin. W dalszej kolejności spowodowało to wtórny odrost i powtórne kwitnienie. Okres dojrzewania i zbioru odbywał się w słonecznej ciepłej pogodzie. W 2023 roku średni plon nasion rzepaku jarego w Skołoszowie 19,9 dt/ha. Najlepiej plonowały odmiany mieszańcowe: Lava F1 (115 %), Lavina F1 (108 %), Lakritz F1 (107 %).

W doświadczeniu zanotowano największe porażenie mączniakiem prawdziwym.

Dokładną analizę warunków polowych i ważniejszych cech rolniczo- użytkowych zawierają tabele od 2-7.

Tabela 1. **Rzepak jary**. Odmiany badane. Rok zbioru 2023

Lp	Odmiana	Rok wpisania do K R. Odmian w Polsce	Rok wpisania do LOZ	Kod kraju pochodzenia	Adres jednostki zachowującej odmianę, a w przypadku odmiany zagranicznej – pełnomocnika w Polsce.	
Odmiany populacyjne						
1	Markus	2010	2013		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o., Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce	
2	Goliat	2017	2019			
3	Gustaw	2020				
4	Fantom	2021				
5	Laur	2022				
Odmiany mieszańcowe						
6	Lumen	F ₁	2016	2018	DE	Saaten Union Polska sp. z o.o., ul. Straszewska 70, 62-100 Wągrowiec
7	Lakritz	F ₁	2020		DE	
8	Lavina	F ₁	2020		DE	
9	Lava	F ₁	2022			
10	Brander	F ₁	CCA			BASF Polska sp. z o.o., Al. Jerozolimskie 142 b, 02-305 Warszawa
11	INV 105	F ₁	CCA			

F₁ – odmiana mieszańcowa.

LOZ – odmiana zalecana do uprawy na obszarze województwa podkarpackiego w 2021 roku

Kol. 2: KR - Krajowy rejestr, CCA-Wspólnotowy katalog odmian roślin rolniczych

Tabela 2. **Rzepak jary**. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru: 2023

Miejscowość	ZDOO Skołoszów
Powiat	Jarosław
Kompleks rolniczej przydatności gleby	II
Klasa bonitacyjna gleby	II a
pH gleby w KCl	6,3
Przedplon	Pszenica ozima
Data siewu	20.04.2023
Obsada nasion	100
Data zbioru	11.08.2023
N	(kg/ha) 100
P₂O₅	(kg/ha) 40
K₂O	(kg/ha) 60
SO₃	(kg/ha) 12
Nawożenie dolistne prepa-paratami wieloskładnikowymi	(%) -
Zaprawa nasienna	(nazwa)
Herbicyd	(nazwa, dawka/ha) Command 360 CS- 0,25 l
Insektycyd	(nazwa, dawka/ha) Carnadine 200 SL-0,25 l x2 Cyberkill Max – 0,05 l Sivanto Energy 85 EC -0,75 l
Fungicyd	(nazwa, dawka/ha) Nie stosowano
Inne	(nazwa, dawka/ha) Asahi SL 0,4l
Desykacja	-

Tabela 3

Rzepak jary. Wyniki ogólne doświadczeń. Rok zbioru: 2023

Lp.	Cecha		Skołoszów
1	Termin kwitnienia – początek	(dzień, m-c)	08.06.2023
2	Termin kwitnienia – koniec	(dzień, m-c)	01.07.2023
3	Termin dojrzałości technicznej	(dzień, m-c)	04.08.2023
4	Termin dojrzałości do zbioru kombajnem	(dzień, m-c)	10.08.2023
5	Wysokość roślin	(cm)	121
6	Ocena wylegania	(skala 9°)	5,3
7	Pękanie łuszczyn	(%)	0,0
8	Brakujące łuszczyny	(%)	4,5
9	Porażenie przez choroby: - mączniakiem rzekomym	(skala 9°)	6,9
10	Porażenie przez choroby: - mączniakiem prawdziwym	(skala 9°)	5,8
11	- czernią krzyżowych	(skala 9°)	7,2
12	Wilgotność nasion przy zbiorze	(%)	14,3
13	Plon nasion	(dt z ha)	19,9

Wyniki średnie z wszystkich badanych odmian.

Skala 9°: 9 – oznacza stan najkorzystniejszy, 1 – oznacza stan najmniej korzystny

Tabela 4.

Rzepak jary. Plon nasion odmian w miejscowościach (% wzorca). Zawartość tłuszczu i glukozyolanów w nasionach. Rok zbioru: 2023

Lp.	Odmiana	Skołoszów	Zawartość w nasionach	
			tłuszczu % s.m.	glukozyo- lanów µM/g
Wzorzec, dt z ha		19,9	40,8	7,2
1	Markus	92	40,1	7,8
2	Goliat	87	40,5	5,6
3	Gustaw	94	42,5	6,1
4	Fantom	89	41,2	7,1
5	Laur	93	41,5	6,0
6	Lumen F ₁	104	42,0	6,5
7	Lakritz F ₁	107	40,3	7,3
8	Lavina F ₁	108	41,3	7,4
9	Lava F ₁	115	40,6	9,4
10	Brander F ₁	106	40,0	8,5
11	INV 105 F ₁	105	40,3	7,0

Wzorzec: średnia wszystkich badanych odmian

Zawartość tłuszczu i glukozyolanów w g. COBORU - 2022

Tabela 5.

Rzepak jary. Plon nasion odmian (% wzorca). Lata zbioru: 2023, 2022, 2021

Lp.	Odmiana	2023	2022	2021	2022-2023	2021-2023
Wzorzec, dt z ha		<u>19,9</u>	<u>29,1</u>	<u>24,7</u>	<u>26,9</u>	<u>24,6</u>
1	Markus	92	90	90	91	91
2	Goliat	87	95	97	91	93
3	Gustaw	94	100	91	97	95
4	Fantom	89	99	95	94	94
5	Laur	93	102		98	
6	Lumen F ₁	104	103	101	104	103
7	Lakritz F ₁	107	102	109	105	106
8	Lavina F ₁	108	106	107	107	107
9	Lava F ₁	115	105		110	
10	Brander F ₁	106	96	106	101	103
11	INV 105 F ₁	105	104	105	105	105
Liczba doświadczeń		1	2	2	3	5

Wzorzec – średnia wszystkich odmian badanych

F₁ – odmiana mieszańcowa

Tabela 6.

Rzepak jary. Porażenie odmian przez czerń krzyżowych (odchylenia od wzorca).

Lata zbioru: 2023, 2021-2023

Lp	Odmiana	Liczba lat badań	Czerń krzyżowych		Mączniak prawdziwy
			2023	2021-2023	2023
Wzorzec, (Skala 9°)			<u>7,2</u>	<u>7,3</u>	<u>5,8</u>
1	Markus	3	0,3	0,3	0,5
2	Goliat	3	0,3	0,0	-0,1
3	Gustaw	3	0,3	0,2	-0,5
4	Fantom	3	0,3	0,2	-0,5
5	Laur	2	-0,2	0,0	0,5
6	Lumen F ₁	3	0,3	0,2	1,5
7	Lakritz F ₁	3	-0,2	-0,1	0,9
8	Lavina F ₁	3	-0,7	-0,5	-0,5
9	Lava F ₁	2	-0,2	0,0	-0,5
10	Brander F ₁	3	-0,2	-0,2	-0,5
11	INV 105 F ₁	3	-0,2	0,1	-0,5
Liczba doświadczeń			1	5	1

Wyniki pochodzą tylko z tych doświadczeń, w których dana choroba wystąpiła.

Wzorzec – średnia wszystkich odmian badanych

F₁ – odmiana mieszańcowa

Liczba doświadczeń dla okresu 2021-2023 odnosi się do odmian badanych trzy lata, dla odmian badanych dwa lata jest odpowiednio mniejsza.

Tabela 7.

Rzepak jary. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe odmian (odchylenia od wzorca).

Lata zbioru 2023, 2021-2023

Lp.	Odmiana	L-ba lat badań	Wysokość roślin (cm)		Ocena wylegania*
			2023	2021-2023	2023
Wzorzec			121	115	5,3
1	Markus	3	-2	1	-1,3
2	Goliat	3	16	8	-0,6
3	Gustaw	3	5	4	-1,0
4	Fantom	3	2	2	-0,6
5	Laur	2	4	1	0,0
6	Lumen F ₁	3	0	-1	-1,3
7	Lakritz F ₁	3	-1	-2	0,4
8	Lavina F ₁	3	-3	-5	0,0
9	Lava F ₁	2	-8	-10	1,4
10	Brander F ₁	3	-5	0	07
11	INV 105 F ₁	3	-8	-2	2,7
Liczba doświadczeń			1	5	1

Wzorzec – średnia wszystkich odmian badanych

*Wyleganie: Wyniki pochodzą z jednego roku w skali 9^oF₁ – odmiana mieszańcowa**Charakterystyka odmian wpisanych do Krajowego Rejestru w 2023 roku wg.COBORU- LOO 2023**

LAUR- Odmiana populacyjna. Plon nasion duży. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glukozyolanów poniżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej dość mała. Masa 1000 nasion średnia. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Odporność na zgniliznę twardzikową i czerń krzyżowych średnia.

Hodowca: Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce

LAVA -Odmiana mieszańcowa. Plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glukozyolanów powyżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia. Masa 1000 nasion średnia. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Rośliny dość niskie, o przeciętnej odporności na wyleganie. Odporność na zgniliznę twardzikową i czerń krzyżową średnia.

Reprezentant Hodowcy: Saaten –Union Polska sp. z o.o., ul. Straszewska 70,62-100 Wągrowiec